

Titel **Kvantespring**

Tema: Angst, Familien, Frigørelse, Kærlighed, Søskende, Venskab
Fag: Dansk
Målgruppe: 9.-10. klasse

Om bogen

Astrid har så længe hun kan huske stået i skyggen af søsteren Cecilie. Eller Cecilies angst. For Cecilies tanker og trivsel har været det altoverskyggende for resten af familien - og i særlig grad for Astrid, der som den mest betydningsfulde har hjulpet Cecilie frem til afslutningen på 3.g. Her befinder vi os i de uger, som fortællingen strækker sig over. Angsten har efterhånden nedkæmpet Cecilie, og de forestående eksamener og fejring er virker som uoverskuelige bjerge at bestige. Hun er på alle måder dybt afhængig af hendes forældre og især søsteren Astrid. Astrid er historiens omdrejningspunkt og jeg-fortæller, og det er fra hendes perspektiv, at fortællingen folder sig ud. Fra at være den støttende og forstående lillesøster, der binder familien sammen og sætter sig selv i anden række, udvikler hun sig igennem romanen til at kunne sige fra og kunne mærke sig selv. Medvirkende til dette bliver forelskelsen i Kristoffer og frigørelsen fra de fastlåste familieforventninger.

Om den pædagogiske vejledning

'Kvantespring' er en særdeles velegnet og vigtig bog til folkeskolens ældste klasser. Vi har efterhånden fået en del ungdomsromaner, der beskæftiger sig med den stigende angstproblematik, der har afgørende betydning for mange unge mennesker i dag. Men næsten som en hovedregel følger vi altid den angstudfordrede, og familien står i skyggen af fortællingen. I 'Kvantespring' er der vendt op og ned på dette, når vi får fortalt, hvordan angsten tager sig ud fra sidelinjen. 'Kvantespring' bliver derfor en ungdomsroman, der skildrer angstens indflydelse på en familie og som stiller spørgsmålstegn ved, hvornår man må (og om man må!) begynde at leve sit eget liv, når man har altafgørende betydning for en person, der lider af angst eller en anden livsdefinerende sygdom.

Bogens målgruppe bliver derfor langt bredere, end de traditionelle bøger om angststramte. Da den taler direkte til de angststramtes pårørende, vil antallet af personer, der føler sig ramt og forstået, naturligt nok være større. For selvfølgelig er det ikke let at være søster, bror, ven, veninde eller forældre til en person, der kæmper med angst. Og deres historie er også vigtig at få fortalt. Hovedvægten i den pædagogiske vejledning er lagt på tekstmære opgaver til under læsningen, som det vil være en god idé at følge kronologisk samtidig med læsningen af bogen. De afsluttende opgaver lægger både op til kreativt arbejde med bogens tematikker og foreslår forskellige måder at opsummere og afrunde litteraturarbejdet på.

Faglig relevans/kompetenceområder

Arbejdet med 'Kvantespring' giver gode muligheder for at arbejde med fortolkning og temaer i danskundervisningen. Samtidig giver bogen et nærværende og rørende familieportræt og viser med stor indlevelse de konsekvenser, som angst i familien giver for de pårørende.

Forslag til læringsmål

- Eleven har viden om sproglige virkemidler.
- Eleven har viden om identitetsfremstillinger.
- Eleven har viden om fortællerpålidelighed og betydningslag i teksten.
- Eleven kan fortolke egne og andres fremstillinger af identitet i tekster.
- Eleven kan sætte teksten i relation til aktuelle problemstillinger.

Idéer til undervisningen

Vejledningen her lægger op til, at man arbejder med *'Kvantespring'* før, under og efter læsningen. Opgaveforslagene ligger både op til fortolkningsarbejde og kreative, meddigtende, praksisorienterede litteraturopgaver.

Før læsningen

Kvantespring

Inden at eleverne får bogen i hænderne, kan man afsløre for dem, at bogens titel er *Kvantespring*. Giv dem herefter til opgave at undersøge hvad et kvantespring er.

Spring op - og fald ned

Bed eleverne om at se tilbage på deres foreløbige liv. Stil dem spørgsmålet; Hvornår og hvordan har du foretaget et betydningsfuldt spring i det liv, som du har levet indtil nu? Giv eleverne 10 minutter til at skrive ned (evt. i en Padlet) og gennemgå deres tanker og svar efterfølgende i fællesskab på klassen.

Under læsningen:

Kapiteltitle

Giv eleverne til opgave at give hvert kapitel en titel under deres læsning. Der er 33.

Førstehåndsindtrykket

Læs kapitel 1 grundigt. Hvilke indtryk får du af Astrids familie og liv - og hvilke sproglige elementer understøtter den fornemmelse?

Jeg sætter mit tempo efter hende

På side 6 beskrives det, hvordan Cecilie cykler og bevæger sig på de to hjul. Hvordan kan de ord være med til at forklare den måde, som Cecilie angriber livet på. Og hvad tror du, at der menes i overført betydning, når Astrid fortæller, at hun sætter hendes tempo efter hende?

To bløddyr til døtre

Led efter tillægsord og beskrivelser af henholdsvis Astrid og Cecilie. Sæt dem i et skema og benyt dem afslutningsvis til at lave en personkarakteristik af de to søstre.

Møderne med Kristoffer - før det bliver alvor

Astrid møder Kristoffer af flere omgange, før det bliver alvorligt imellem dem. Noter ned, hvordan deres forhold udvikler sig, og hvordan man kan fornemme deres stigende interesse for hinanden.

De første møder er;

- s. 13, i døren indtil 3.Z's lokale
- s. 26, da Kristoffer spørger efter Cecilies vandgevær
- s. 31, hvor Astrid afleverer vandgeværet hos Kristoffer
- s. 49, på sidste skoledag, hvor Kristoffer kommer Astrid til undsætning
- s. 74, hvor Kristoffers mor trækker Astrid hen til båden
- s. 105, da Astrid har mediteret og moren siger *'vil I ikke have teen med ovenpå'*

Jeg ved ikke, hvordan det føles at have et barn som Cecilie

To citater giver et godt indblik i hvilke tanker Astrid gør sig om, hvordan det må være for hendes forældre. Se godt på de to citater og forklar efterfølgende, hvad de betyder:

Side 24; *“Måske var det lettere for mine forældre, hvis min søster lå i en seng på hospitalet med slanger ud af næsen.”*

Side 36; *“Vores mor går rundt og knækker indvendigt som pinde, man ved et uheld træder på.”*

Mor vs Far

På side 40-41 står følgende to citater: *“Vores mor ville være en god gidselforhandler...”* og *“Alle her i huset kan se, hvad hun har brug for. Min far gider bare ikke glo på det længere...”*

Hvad siger de to citater om forældrenes forskellige reaktionsmønstre i forhold til Cecilie?

Gider du overhovedet lege familie, når det bare er os to?

I kapitel 8 forsøger familien at skabe hyggeligt samvær, men det lykkes ikke rigtigt. Hvad går galt - og hvilken rolle spiller de fire hver især i det mislykkede forsøg?

Side 95 - Jeg kan se på far, han tænker noget, han ikke kan sige højt.

Hvad er det han tænker. Skriv det!

Er Cecilie jaloux?

Diskuter Cecilies reaktioner på Astrids stigende interesse for Kristoffer. Hvorfor reagerer hun som hun gør? Er hun jaloux? Se eksempelvis nærmere på side 141-143, hvor Astrid beslutter sig for at tage med Kristoffer ud at sejle og efterlader Cecilie?

At være storesøster for en storesøster

På s. 160 siger Astrid følgende; *Jeg ville ønske, jeg var bedre til at være storesøster for min storesøster.* Hvad mener hun med det?

Søgehistorikken

Cecilie bruger meget af sin tid på at søge på sygdom, død og ulykker (s.208-209). Hvordan tror du det påvirker hendes humør og tanker?

Frigørelsen

Skænderiet mellem Astrid og Cecilie på s. 216-217 bliver samtidig første gang, hvor Astrid ikke lægger låg på hendes tanker og følelser. De siger og gør begge ting, som de har holdt igen med. Hvilken betydning tror du, at skænderiet får for deres forhold?

Det samme gør sig gældende på s. 238-239 mellem Astrid og hendes forældre. Forhold dig til samme spørgsmål: Hvilken betydning tror du, at skænderiet får for deres forhold?

Veronicas visdom

Til slut i 'Kvantespring' får Veronica nogle brikker til at falde på plads for Astrid. Hvad er det hun siger til Astrid, der får hende til at tænke og måske handle anderledes?

Efter læsningen:

Astrid og Cecilies forhold

Hvordan ændrer forholdet mellem Astrid og Cecilie sig igennem bogen? Find eksempler og citater i bogen, der viser udviklingen. Se fx s. 56; *“Og vi har ikke hemmeligheder for hinanden. Ikke før nu.”* Eller s. 117: *“Engang følte jeg, vi var tvillinger. Nu føler jeg pludselig, jeg er ved at vokse fra hende.”*

Astrids tanker om familien

S. 24: *“Men på en eller anden måde kunne jeg alligevel ikke undgå at føle, at de havde noget, vi ikke har.”*

S. 57: *“Nogle gange spekulerer jeg på, hvad andre familier taler om.”*

S. 96: *“Men det føles pludselig som replikker, jeg indøvede for mange år siden.”*

S. 155: *“Hvorfor kan han aldrig se, at han bare skal give hende et kram?”*

Hvilke tanker er det, at Astrid gør sig om sin familie gennem bogen? Og hvordan oplever du, at henholdsvis moren og faren tackler familielivet og Cecilies sygdom?

Kender du følelsen?

“Sommetider får jeg nogle tanker om min søster, der ikke føles rigtige. Sommetider bliver jeg i tvivl, om andre kan føle på samme måde for én, der har så meget brug for deres omsorg. Om andre også kan få lyst til at sparke hårdt til nogen, der allerede ligger ned.”

Sådan står der på s. 70. Forstår du Astrids tanker - og har du selv oplevet at have samme følelse?

Venskabet med Jonas

Hvilken rolle spiller venskabet med Jonas og Veronika igennem romanen? Og hvordan udvikler venskabet sig? Fra at have et tæt venskab med Jonas, ændrer deres forhold sig, så de ikke mere fortæller hinanden alt - og samtidig holder følelser og tanker skjult for hinanden. Hvorfor? Hvad er det, at Astrid mangler fra Jonas - og hvordan tror du, at Jonas oplever det modsat? Bør Jonas i højere grad forstå og tage hensyn til Astrid - eller er det Astrid, der skal forstå, at hendes situation er svær at forstå

Bogens titel

På side 135-136 forklarer Kristoffer til Astrid, hvad et kvantespring er. Han siger bl.a.: *“Elektronen, der hele tiden cirkler rundt om atomkernen, foretager en form for baneskift. Bare et lillebitte hop, en lillebitte bevægelse, som betyder, der sker en energiudladning. Et skift i energien.”* Hvordan passer citatet, forklaringen og bogens titel på den udvikling, som Astrid går igennem?

Søger man på en forklaring af begrebet *kvantespring*, får man denne: *En elektron der pludselig skifter fra én bane til en anden. Det er den mindste mulige forandring, man overhovedet kender til.* Hvordan passer det til bogens indhold og fortælling? Skifter Astrid bane undervejs - og er der tale om den mindst mulige forandring, eller er det en stor forandring?

Gråd i kategorier

S. 39: *“Når man hørt sin søster græde så mange gange i sit liv, som jeg har, begynder man at kunne inddele gråden i kategorier.”*

Tal sammen på klassen om ting I har grædt over. Inddel dem sammen i kategorier, som I selv finder ud af titlerne på.

Sidste skoledag

I kapitel 6 hører vi om sidste skoledag. Diskuter reglerne for sidste skoledag på jeres skole. Er der noget, der bør ændres eller forandres? Hvad er i orden, og hvad er ikke i orden at gøre på sidste skoledag. Forestil jer, at Astrid går til tasterne efter sidste skoledag og skriver et debatindlæg til skoleavisen. Skriv debatindlægget, som du forestiller dig, at Astrid ville formulere det.

Hvem kan springe længst?

Bevægelsesleg. Ordet spring indgår i mange sammensatte ord. Hvem kan finde på flest og komme længst? Lad eleverne komme ud på gulvet på en lang række. De må springe et skridt frem, hver gang de siger et ord, hvor *spring* indgår. Ord til introduktion/inspiration: *Springflod, længdespring, springform, hovedspring, ridebanespring, springkniv.*

SMS

'Kvantespring' er fyldt med SMS-samtaler mellem Astrid og de andre personer i romanen. Forestil dig at Astrid skriver sammen med enten Kristoffer, Jonas eller hendes mor dagen efter, at bogen slutter. Skriv SMS-samtalen, som du forestiller dig, at den vil lyde. Brug evt. appén TextingStory til at skabe samtalen.

Haiku-digt

Gengiv handlingen og temaerne i 'Kvantespring' i et haiku-digt. Haiku-digtets faste form er tre verslinjer med henholdsvis 5, 7 og 5 stavelser i. Når eleverne skal få en hel historie ned på tre linjer, tvinges de til at udvælge de mest centrale elementer fra handlingen.

Pardans(k)

Lav en perspektivering til Emil Aarestrups digt 'Angst'. Du finder bl.a. digtet her; <https://kalliope.org/da/text/aarestrup1838b39>. Tænk over forholdet og udviklingen mellem Astrid og Cecilie, når du læser digtet.

Farens dagbog

Forestil dig, at Astrid og Cecilies far skriver dagbog. Når vi hører om ham i løbet af bogen, er det oftest et negativt indtryk, som han efterlader. Men måske har han en masse tanker, som bare er svære at sige højt! Sæt dig i farens sted og skriv hans dagbog. Hvad tænker og føler han? Vælg en passage fra bogen, som du bruger som udgangspunkt.

Supplerende materialer:

Tv2-dokumentar om hvordan angsten kan ødelægge familier: 'Mor, jeg er bange'; <http://via.mitcfu.dk/TV0000106855>